

Ed.

48. Frumvarp til laga

[48. mál]

um Atvinnustofnun ríkisins.

Flm.: Haraldur Guðmundsson, Guðmundur Í. Guðmundsson.

1. gr.

Komið skal á fót Atvinnustofnun ríkisins, er hafi þessi verkefni með höndum:

1. Skráningu allra vinnufærra manna og samningu launaskýrslna.
2. Atvinnuleysisskráningu.
3. Vinnumiðlun.
4. Leiðbeiningar um stöðuval.
5. Vinnuþjálfun.
6. Öryrkjavinnu.
7. Unglingavinnu.
8. Úthlutun atvinnubótafjár.

2. gr.

Atvinnustofnun ríkisins skal halda nákvæma spjaldskrá yfir alla landsmenn á vinnualdri (16—66 ára), og séu þeir, sem taldir eru öryrkjar, hafðir sér í flokki. Á spjald hvers einstaklings skal skrá upplýsingar um atvinnu hans og allar breytingar, sem verða á henni, og um laun hans eða tekjur.

Atvinnustofnunin skal gera yfirlit yfir launakjör í öllum atvinnugreinum og um heildartekjur allra launþega á landinu. Skýrslur þessar skal gera og birta í samráði við Hagstofu Íslands, og má fela henni að vinna þær að nokkru eða öllu leyti.

Allir þeir, sem hafa með höndum atvinnurekstur með aðkeyptu vinnuafli, skulu senda atvinnustofnuninni upplýsingar um kaupgreiðslur sínar. Lætur atvinnustofnunin gera eyðublöð fyrir kaupgjaldsskrár, og skulu þær vera þannig úr garði gerðar, að auðvelt sé að sjá af þeim, hve mikil upphæð hefur verið greidd hverjum einstökum manni á þeim tíma, er skráin nær yfir.

Skattayfirvöldum skal skylt að gefa atvinnustofnuninni eða hagstofunni allar þær upplýsingar, sem nauðsynlegar eru og þau geta í té látið til að vinna þetta verk. Með allar upplýsingar varðandi einstaklinga eða einstök fyrirtæki skal farið sem algert trúnaðarmál.

3. gr.

Atvinnustofnunin skal fylgjast með vinnumarkaðinum og gera yfirlit um alla þá verkfæra menn og konur, sem atvinnulausir eru, eigi sjaldnar en ársfjórðungslega.

Auk þess skal hún auglýsa sérstaka atvinnuleysisskráningu um land allt ársfjórðungslega. Skulu þeir, sem láta skrá sig atvinnulausa, að öðru jöfnu ganga fyrir um þá vinnu, sem atvinnustofnunin vísar á eða úthlutar.

Atvinnuleysisskýrslur skulu birtar ársfjórðungslega.

4. gr.

Atvinnustofnunin skal starfrækja vinnumiðlun í Reykjavík og hafa vinnumiðlunarskrifstofur utan Reykjavíkur eftir því, sem þörf krefur. Skal hún skipta

landinu í umdæmi með tilliti til atvinnuhátta, og sé miðstöð í hverju umdæmi, þar sem hægt sé að fá upplýsingar um atvinnu og annað, sem snertir starfsemi atvinnustofnunarinnar. Atvinnustofnunin getur falið bæjarfélögum eða öðrum aðilum að starfrækja vinnumiðlun fyrir sína hönd, þar sem ekki þykir fært að hafa sérstaka skrifstofu.

Atvinnustofnunin skal:

- a. skrá nákvæmlega allar umsóknir um atvinnu og framboð á atvinnu,
- b. auglýsa slíkar umsóknir og slíkt framboð reglulega,
- c. láta í té endurgjaldslausu milligöngu þeim, sem eru í atvinnuleit, og þeim, sem vantar vinnuafli,
- d. fylgjast sem bezt með öllum þeim breytingum í atvinnulífinu, sem geta haft í för með sér breytingar á eftirspurn eftir vinnuafli, og þeim breytingum á fólksfjölda, sem geta haft í för með sér breytingar á framboði vinnuafis.

5. gr.

Atvinnustofnunin skal gefa þeim unglingum og öðrum, sem þess æskja, ókeypis upplýsingar og leiðbeiningar, sem að gagni mega koma til þess að hjálpa þeim til að velja sér störf, er í senn séu lífvænleg og í sem beztu samræmi við hæfileika þeirra.

Atvinnustofnunin skal sérstaklega afla sér upplýsinga um þörfina fyrir iðnlærða eða sérmenntaða menn í hverri starfsgrein og fylgjast með því, hversu margir menn eru fullnuma eða eru við nám í hverri grein, og láta þeim, sem óska, í té upplýsingar um þessi atriði, svo og um launakjör og vinnuskilyrði.

Atvinnustofnunin skal gefa þeim, sem þess óska, tækifæri til að reyna hæfni sína á þeim sviðum, þar sem hægt er að koma við áreiðanlegum prófum að dómi sérfræðinga. Er heimilt að ákveða hæfilegt gjald fyrir þau.

6. gr.

Þegar svo stendur á, að atvinnustofnunin getur ekki vísað þeim, sem óska eftir vinnu, á störf við þeirra hæfi, en þeir gætu hins vegar með tiltölulega stuttri þjálfun eða námi orðið færir um að taka að sér aðra vinnu en þá, sem þeir hafa stundað, getur atvinnustofnunin tekið að sér að sjá um, að þeir fái slíka þjálfun, annaðhvort með því að halda sjálf námskeið eða semja við aðra aðila um að taka að sér þjálfun atvinnulausra manna.

7. gr.

Atvinnustofnunin skal skrásetja alla öryrkja á aldrinum 16—66 ára og leitast við að útvega þeim vinnu við þeirra hæfi.

Í lögum þessum merkir „öryrki“ hvern þann, sem vegna afleiðinga slysa, sjúkdóms eða meðfæddrar fítlunar á mjög erfitt með að fá eða stunda vinnu, sem ella mundi hæfa honum með tilliti til aldurs hans, reynslu, verkkunnáttu eða sérþekkingar.

Á öryrkjaskrá skal einnig taka gamalt fólk, sem ekki er öryrkjar í skilningi laganna, karlmenn 65—66 ára og konur 60—66 ára, sem eru atvinnulaus og óska eftir upptöku. Gilda þá um þau öll ákvæði um öryrkjuvinnuna, eftir því sem við getur átt.

Atvinnustofnunin skal gera skrá yfir þær starfsgreinar, er einkum teljast við hæfi öryrkja. Atvinnustofnunin getur ákveðið, að í starfsgreinum, sem sérstaklega henta öryrkjum, skuli þeir ganga fyrir um störf eða stöður, sem losna. Einnig skal atvinnustofnunin leita samninga við félagsskap atvinnurekenda um, að þeir láti öryrkja sitja fyrir störfum, sem sérstaklega eru talin við þeirra hæfi.

Nú tekst atvinnustofnuninni ekki að miðla skrásettum öryrkjum vinnu við þeirra hæfi með fyrrgreindum ráðstöfunum, og getur hún þá haldið námskeið til að þjálfa þá til sérstakra starfa eða samið um það við aðra aðila, að þeir annist það. Getur þar bæði verið um að ræða líkamlega þjálfun og verklega eða bóklega kennslu.

Atvinnustofnuninni er heimilt að gera sérstakar ráðstafanir til þess að sjá þeim fyrir atvinnu, sem eru öryrkjar á svo háu stigi eða þess konar öryrkjar, að litlar líkur eru taldar til, að þeir geti fengið atvinnu við sitt hæfi á annan hátt.

Í þessu skyni er atvinnustofnuninni heimilt að setja upp verkstæði eða fyrirtæki, þar sem slíkir öryrkjar vinni við störf, er þeim henti. Heimilt er atvinnustofnuninni, að fengnu samþykki ráðherra, að gangast fyrir stofnun félags eða semja við félagsamtök um rekstur vinnuhæla eða sérstakra fyrirtækja fyrir öryrkja.

Ráðherra er heimilt að veita vinnustofnuninni einkarétt á að framleiða ákveðnar vörutegundir í slíkum atvinnustofnunum. Er og heimilt að veita félögum þeim, sem að framan greinir, slíkan einkarétt. Skal það skilyrði sett fyrir slíkri viðurkenningu, að engum arði sé úthlutað til félagsmanna og öllum ágóða, sem verða kann á starfsemi, varið til hagsbóta fyrir öryrkja, enda starfi félög þessi að öðru leyti eftir reglum, sem atvinnustofnunin og hlutaðeigandi ráðherra hefur fallizt á.

8. gr.

Atvinnustofnun ríkisins skal leitast við að veita unglingum 16—20 ára, sem ekki hafa atvinnu, kost á viðfangsefnum með þeim hætti, sem ákveðið er í lögum þessum.

Þegar tala þeirra unglinga á þessum aldri, sem atvinnustofnunin getur ekki vísað á atvinnu, er óveruleg að dómi stofnunarinnar, skal hún greiða fyrir því, að þeir geti stundað nám við sitt hæfi.

Þegar um verulegt atvinnuleysi unglinga á aldrinum 16—20 ára er að ræða, skal atvinnustofnunin skipuleggja sérstakar vinnustöðvar eða vinnuskóla fyrir þá eða stofna til sérstakra opinberra framkvæmda, sem ella mundi ekki verða varið fé til í nánustu framtíð.

Vinnutími við slíka vinnu skal ekki fara fram úr 6 stundum á sólarhring, en ef hægt er að koma því við án of mikils kostnaðar, skal henni vera samfara nám, bóklegt eða verklegt, og kennsla í iþróttum.

9. gr.

Atvinnustofnun ríkisins skal gera tillögur til ráðherra um úthlutun alls þess fjár, sem veitt er sérstaklega í fjárlögum hvers árs til atvinnubótavinnu og til framleiðslu- eða atvinnuaukningar. Fé þessu má verja til beinna ríkisframkvæmda, til styrktar sveitarfélögum gegn framlagi frá þeim og til einkafyrirtækja eða samvinnufyrirtækja gegn skilyrðum, sem tryggja, að tilgangur fjárveitingavaldsins náist. Ef Alþingi samþykkir lánveitingar í sama skyni, skal atvinnustofnunin einnig gera tillögur um, hvernig því fé skuli varið.

Atvinnustofnunin skal jafnan hafa til taks bráðabirgðaáætlanir um atvinnubótavinnu, sem geti komið til framkvæmda án tafar, ef atvinnuleysi verður. Skal við slíkar framkvæmdir reynt að samræma það tvennt, eftir því sem hægt er, að veita sem flestum vinnu og framkvæma nytsöm verk.

10. gr.

Stjórn atvinnustofnunarinnar annast forstjóri, er skipaður er af ráðherra.

Enn fremur skal ráðherra skipa 7 manna atvinnuráð. Tveir skulu skipaðir samkvæmt tilnefningu Alþýðusambands Íslands, tveir samkvæmt tilnefningu Vinnuveitendasambands Íslands, en þrír án tilnefningar, og skal einn þeirra læknisfróður, einn hagfræðingur o. a. m. k. ein kona.

Atvinnuráðið sé til ráðuneytis um málefni stofnunarinnar og skal fylgjast með allri starfsemi hennar.

11. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi felld lög nr. 41 15. marz 1951, um vinnumiðlun, og lög nr. 57 7. maí 1928, um atvinnuleysissskýrslur.

12. gr.

Lög þessi taka gildi 1. júlí 1953.

Greinargerð.

Frumvarp þetta hefur legið fyrir tveimur síðustu þingum, en ekki fengið afgreiðslu. Flm. líta svo á, að ástandið í atvinnumálum og fjárhagsmálum sé nú svo ískeyggilegt, að óhjákvæmilegt sé að gera þegar ráðstafanir til þess, að starfsorka allra verkfærra manna nýtist sem bezt, þeim til sjálfsbjargar og þjóðfélaginu til gagnsemdar. Að öðru leyti vísast til greinargerðar þeirrar, er fylgdi frv. á síðasta þingi, þskj. 117.